

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a. m. kedden, esztörtökön és szombatokon délen.
Ara évi negyvedre 3 ft. o. é. Hirdetés ár: négyhetente 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor
5 krajczár. o. é. Minden hirdetés után 40 kr. bétoldat. Előfizetés s hirdetés a kiadó hivatalnál keseltetik.
A szűkebb körű cikkek sora után a 3. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Gazdászati elmélet a fővárosban.

II.

(D) Előbbi cikkünkben kimutattuk, hogy a nemes város képviselő bizottmányának új agrariális tervében a gazdasági alapigazság nem helyes, hogy ott a jog minő használata a rendszer minőségével össze van keverve, holott éppen a tulajdon szentsége az, melynek körén belül egyedül gyakorolható minden-neml gazdasági rendszer.

Mostani cikkünk tárgya lesz kimutatni, hogy a tárgyalt munkát politikai és magán-jogi eszméi is helytelenek, s el nem fogadhatók.

Vannak általános igazságok, melyeknek kerete valamely társadalom egész képére talál, s hol a helyi viszonyok minősége kivételt nem teremthet.

Ily általános igazság az, hogy birtokát mindenki szabad tetszése szerint használhatja, a mennyiben ez által nem gátol mást birtoka szabad használatában.

Ezen elv éppen egy kötelezi Frátát vagy Mocot, mint az ország fővárosát.

Ennélfogva a fenförgő munkát 9-dik lapján azon tétel, hogy a nemes földbirtokos ki-vánhatja, hogy a felszabadult, ki tőle földet kapott, majorsági földön ne legeltesse; de városi földéken ezt kívánni nem lehet, politikailag is igazságtalan.

A birtok legyen nagyobb vagy kisebb, együttes vagy szétszort, egy államban egy joggal bír; vannak ugyan a birtokhoz külön politikai jogok, vagy is kiváltságok köve; de ezen kiváltságok a tulajdon fogalmát soha sem sérthetik.

Ma már midőn a jogegyenlőség kimondott, a tulajdon fogalmára nézve a volt jobbágy és nemesi vagy városi birtok közt éppen semmi különbség nincs, a jobbágy felszabadult földjét olosón ugyan, de nem ingyen adták át neki, annak árát vele együtt most is évenként fizetgetjük; de tény, hogy állam-kötvényekben a volt földes urak ezen fizetést el is fogadván, az örökvásár érvényessé vált; így tehát a felszabadult jobbágy földének éppen oly tiszta tulajdonosa, mint a nemes vagy városi birtokos saját földjének.

Tehát a mint követelheti a földesur, hogy majorsági földjén a jobbágy ne legeltesse, éppen egy eltilthatja a jobbágy a volt földesurat sajátjává vált földjéről, s ha szabad Kolozsvár többi birtokosának ráhajtani csodáját X. ötven vagy száz holdas földjére, éppen úgy szabad volna akármely felszabadult községnék megtámadni a majorságbirtok szabad használatát.

A munkát fenebbi tétele gyöngédség volt az annyiszor megtámadott falusi birtok sorsa irányában, érezzük s köszönjük, kiknek falun van birtokunk; de nem akarhatjuk másnak, a mit magunknak nem akarunk. Szabaddá tettük a jobbágy földjét s oly tiszta tulajdona az annak, mint a városinak az övé, s a mely elvet itt hirdettünk, arra ott joggal hivatkoznak és im itt a pont, hol a tulajdon-rolói fogalmak közt, ezen eszmék politikai sebeinkbe vágnak. Itt látjuk a fővárosban igazolni azon eszmét, melytől elkabulva a földeszek tömege, felzúdult a tagosítás s birtok-elkülönítés ellen, vagy hol ez nem volt, orvoscordakkal legeltette annak terményét, ki sajátját az egész ugaron használta.

Látni való tehát, hogy ezen munkát elmélete igen komoly politikai mozzanatokkal áll időszéri összeköttetésben, s érvényesítését beláthatatlan következmények kísérhetik. Talán e nélkül is eljövendők lettek volna e következmények? Sajnos, ha ezt fel lehetne ten-

niünk, de legalább hadd jöttek volna másoktól, ne mi magunktól!

Helytelennek mondjuk ezen munkát magánjogi elméletét és legelőbb is azért, mert ez az egyes tulajdonát a többség szavazata alá rendeli; ez elv állott a társalmi joggyakorlatánál, de nem volt és nincs a földkerekségen oly törvény, a mely a magán tulajdonát a többség elhatározásától tette volna függővé.

Ha amaz elvet elismernők, úgy tökéletesen igaz van sz. ... falusi községnék, melynek falugyűlése pár év előtt a felett tanácskozával, honnan teremtsen pénzt a falu szűk ségeire, meghatározta, hogy az ottani főbirtokosnak ugarban hagyott földjét — az ugar a többség szabad használatára alá esvén — török-búzával vesse be, és ebből teremtesse ki a szükséges pénzt. A faluközsége felszántotta, be is vetette, le is szedte; a földesur ma is mind perel a kártérítésért. Fussunk végig ez eszme láncolatán, s csodálkozzunk-e a kommunizmus eszméin, melyek mindenben községséget hirdetnek? Hisz ha a föld még akkor is a községségé, mikor mi magunk használni akarjuk; mi akkor a tulajdon fogalma?

És nem ez elvet állítja fel a munkát, midőn a szorgalmas és teljes instruktora képes gazdát eltiltja attól, hogy földjét bevesse akkor, midőn másnak kedve van ugarban hagyni.

Sz. ... helység községsége még ildomosabb, mert ő csak akkor használja a földbirtokos földjét, midőn ő ugarban hagyta. És még legalább ott a bűn használatát követeltet el, ellenben eltiltani attól a birtokost, hogy saját földjét egy egész éven át ne használhassa, habár ő akarja is, képes is arra — ez teljességgel nem ildomos.

Azt mondják talán erre, hogy mi úgy dicserjük a régi törvényeket, s azoknak uralma alatt színt azon rendszer divatozott. De ez nem éppen így van.

Eldőiek nomadok voltak, a marhatenyésztés folyt az uratlan havasokon. A földet rendre vették használat alá s mintegy a legelőből kiszakították. Az agricultura terjedvén, az elfoglalt helyekre a birtoklás ezime lön rubázva, a törvények biztosíták a tulajdonát. A váltógazdászati fogalom sem levén, senki sem bánta, ha ott hagyott ugar földjére csapja más marháját, kevés nép és sok föld volt. De különben is a mit a jobbágy használt, azt közvetlenül maga a gazda használta, mert a jobbágy marhája a földesurnak dolgozott, a megyei agrariális rendszer visszahatótt a városra, a hatóságoknak befolyást kelle gyakorolni a dűlök meghatározására; de a birtoklás lényegébe soha sem elegendett semmi kommunizmus, semmi képviselet.

Az ugar-legelés abnormis rendszere önként ki ő nomad viszonyainkból. Nem is kellett segíteni rajta, mert csak a nemesség bír-ván politikai joggal, neki annyit hajtott a nagy birtok, ingyenmunka s adómentesség, hogy váltógazdászatra nem volt szüksége, és így mindenki csak az ugar-rendszert ismervén, azt már természetesen a többség képviselete határozta el, hogy melyik évben melyik dűlő legyen ugar, melyik a tavaszi, melyik az őszi dűlő?

De adó alá estünk mind, birtokunk elaprósodott, műveltségünk emelkedett, könyvekből s utazások által megtudtuk, hogy az angol, belga, osztrák, stajerhoni földműves százhold szántóból 5—6 ezer forint jövedelmel bevesz, míg mi annyi százat sem; látuk, hogy e sikert a földesek mást kizáró használatára által a czélszerű természetmunkák művelése eszközli, s harmincz éve már, hogy kiabálja a magyar: birtokarányosítás, tagosítás, váltó gazdaság!

1848 előtt, ez csak boldog óhajítás vala; 1848 an innen élet-kérdés. Az állam követeli az adót, ezt nem írhatni kontóra, fizetünk a földért, mely ugarban heverve semmit sem fizet, az anyagi kénytelenység hajtja arra, hogy tulajdonunkat teljes mérvben használjuk, s a mit e jog gyakorlata nézve 1857-ben a hajtatósság kimondott, azt bizonynyal épp úgy kimondotta volna a törvényhozás.

De hogy ezen jognak törvényben s szabályban kimondott érvényét, birtokos többség, kommunizmus képviselete, megsemmisíthesse, az nem lehet.

Ma újabb törvények hozataláig pozitív törvény biztosítja a birtoktulajdon kizáróhasználatát, nem is hiszünk oly jövő törvényhozást, mely ezt akadályozza, ennél fogva pozitív törvény tiltja el Kolozsvárnak is akár három ezer birtokosát, hogy egyetlen egy birtokos is földjéről leétesse a mit az azon természet. Az itélőszéknek, mely egy ily károsult panaszára itéli fogva, nem szabad a kommunizmus határozatok, hanem csak is a létező törvényre hivatkozni, s a mit e törvény mond, az ellen a kártevőket soha sem lesz képes biztosítani a kommunizmus törvény ellenes határozata. Mert semmi administratív közeg határozata nem kötelezi a független törvényszéket, mely csak egyet ismerhet t. i. a törvény cikkelyeit, vagy az ezeket magyarázó udvari rendeleteket.

Ennélfogva a községség képviselet oly javaslatot tett, mit a kormánysszék nem fog meg-erősíteni, mert e közeg tiszteltben tartandja azon törvényt, melynek védelmezésére van hivatva.

Hibás tehát a munkálatban a jogi szempont is, mely a birtoklás lényegére nézve, pozitív törvényekkel ellenkező határozat hozatalára decretálja képesnek a községség gyűléseit, vagy a birtokosok egy részét a másiknak rovására és jogsérlésére, mely a suffrage universelle hivatkozik, többé már nemcsak politikai eszmék, hanem a magán tulajdon ellenében is.

Gondolja el minden megfontoló ember: hová juthatunk e veszélyes uton?

Ezernek s százezernek sem szabad egyetlen embert elzárni azon tulajdon használatától, mely a törvény védelme alatt áll, s azon czélt, mit e munkálat atvinni akar, csak úgy lehet atvinni, és oly területeken, hol egy ily változtatásnak egyetlen ott bíró sem mond ellene. Így ez esetben ily változtatás jogosultságát elismerjük.

Jövő cikkünkben szólnak a részletekről.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Torda, mart. 9.

Magyarhoni szűkölködő véreink és e helybeli dalárda javára folyó hó 6-án este hangverseny adott, melyben Kolozsvárról is jött egyéniségek működtek. A műsorozat következő volt: Első szakasz: 1) „Ének egyveleg” Káldi Gyula által szerkesztve, éneklé a dalárda; 2) „Magán ária Ernániból”, éneklé Gaál Teréz k. a. zongora kíséret mellett; 3) „Az uri bölgyhöz”, Vörösmartytól való költeményt szavalni Bíró Mór ur hirdette volt, de felszerelődött e darab mással; 4) „Deres a fű” népdal, éneklé a dalárkar; 5) „Rákóczi induló” Berlioztól, zongorán előadta Gaál Emma k. a. Második szakaszban: 6) „Rossini” Tancredi című operából, éneklé a dalárkar nyolcz tagja; 7) „Álföld keserve” Bartay Edétől, zongorán előadta Harmath Róza k. a.; 8) „Változatok” magyar népdalok fölött, Hollosi Kornelia számára írta Huber K., éneklé Gaál Teréz k. a. zongora kíséret mellett; 9) „Petőfi-induló”, éneklé a dalárkar. A működők mind jelesül viselték magukat, kitűnőleg pedig Gaál Teréz k. a. éneklé, kit a hallgatósság különösen tapsal, kihívással, éljenzéssel, bokréta hajtásával tisztelt meg. Kihívással, darabok újbóli játszása kívánásával az egész

működő társulat megkoszorúztatott. Hallgatósság szép számmal volt.

Szépén tavaszodik, ehez sok szép reményt fűz jobblétért sovárgó lelkünk, mártius minden verőfényes oldalát fehér hó takarja alól felberekített, az észkos oldalokon is csak kevés hó mutatkozik még. És e szép tavaszadás dacára egy tordai szekér széna ára 40 o. é., mely 20—25 mázsányi.

Gyümölcsfanyesztóink panaszkodnak a kajsi barackfák hideg miatti elpusztulásáról. Meglátjuk, hogy más fák, midőn eljön virágzások, zöldülésük ideje, kiállották-e a téli nagy hideget?

Holländer László táncművész ur, ki számos növendéket tanított egész télen mindkét nemből, f. hó 13-ra kaszinónk nagy termében próbát is elélyt rendezett.

Deva, febr. 29.

Műkedvelőink nemes buzgalma a mult tavaszi elhallgatás után, mely néhány hónapig tartott, most újra élénk lobbot vetett, és gyakori előadásaival élvezetes estéket nyújt községségünknek. Olyan otthonosak a színpadon, oly korrekt és egybevágó, mondhatni művészi előadásokat mutatnak be, hogy az idegen, ki őket nem ismeri, egy jól egybe szerkesztett és begyakorolt színészársaságnak vélné. Ezen szép sikert a tagok szorgalmának, melynélfogva szerepeiket jól betanulják, lehet nagy részben tulajdonítani, de méltánylatot és köszönetet érdemel a t. igazgató b. Józsika Gejza műértő lelkes vezetése is, ki szerepet nem visz ugyan, de tapintatos igazgatásával a derék társulatot egyben tartja és vezeti. A t. társaság jótékony czélokra egyesült, s mint ilyen már jelentékeny segélyt nyújtott több irányban, s ha sokáig fenmarad, sok jót fog eszközölni. Való, hogy ez a t. tagoknak nem kis fáradság, már csak a szereptanulás is nem kevés dolog, ehez járul pedig a sok próba, a jövés, menés, és néha egy s másik szereppel együtt járó öltözköztetési költekezés. Ezért tisztelt a nemes társulatnak; vajha állandóan összetartaná azt a szép czél, melyért egyesült; vajha a t. községség pártolása folyton folyvást nagyobbodva ne engedje el a mi a nemes lángot, mely a jeles társulatot mozgatója. Minden előadásról külön és részletes tudósítással a hírlapot nem lehet ugyan terhelni, de szükséges néha-néha megemlékezni a t. községség előtt a t. társulat életben léte és működéséről. A közelebbi mult hetek alatt is jeles darabokat mutatott be a t. társulat: „A szép juhász”, „Fenn az ernyő nincsen kas”, „Tiszabádi libácska”, és f. hó 21-én estén a már másodszor színe hozott „Griffi” igen kedves és élvezetes estét szereztek községségünknek. Az első darabot a város számára vásárlandó feckendők részére tűzték fel, a második a szászvárosi ref. gymn. segélyezésére adott. Az utóbbi dráma nehéz czímzésrétét t. Káskantin György annyit művészettel alakította, mely nem hagyott fenn semmi kívánni valót; hasonlóan fényltek e drámában Vida János, Issekuez Pál (Griffi fia), Kéméndi István (moldvai vajda), Kis Albert (Czibak), Kéméndi Istvánné urölgy (Gertrud), Szöllősi Fanni k. a. Bágya Gaborné urölgy (Ártádné), és kisebb szereplők is jól megállták helyüket, s a nem könnyű előadásu drámát, a nagy számú községségnek legnagyobb megelégedésére adták elő. Tegnap este pedig Szigetnek ama jeles vigjátékát, mely felő késsére fog egy jelesebb által leszeríttatni, „A vén bakkancsos”-t adták műkedvelőink, s remek játéku által oly derült estét szereztek, hogy jövedv nélkül sokáig nem lehet arra visszaemlékezni. Ne vélje senki: községséges szokásból dicserjük műkedvelőinket, hogy kedvüket ne rontuk, mert nem is egészen helyes az a nézet, melynélfogva a műkedvelőket derűre borúra tönkíteni kell; hanem az igazat ki kell mondanunk. A szerzőnek ezen darabban oly remekül megteremtett eredeti alakját Friczit Barcsai István, dacára első fellépésének — meglepő színpadi otthonossággal adá — azon egy kívánni valót hagyván fenn: bárcsak alakját a kitűnő által kevésbé torzítá vala el. Többszörös élénk tapsokat s éljeneket arattak: Borbáth Luiza (Ilona), Kis Ida (kántor leánya) kisasszonyok, és a mindig jeles Kéméndi István (vén bakkancsos), Vida János (Laczi), Kis Albert (kántor), Kis János (csapláros). Ritka és öröndetes tünemény: ezen előadásban a Kis testvérekben azon egy

családból három testvér együtt léptek fel, s mind a három oly szép tehetségű. Ha egy városban azon egy családból ennyi szellemi erő léphet fel a jótékony cselekvő gyámságára, ott a műkedvelői szép ösvény sok jótékonyt fog észközlődni; és másik háznak is van, melyből ugyanazon estén két-három tag tűndöklött színpadunkon: a Kémendi derék család. Vannak jeles fiatalaink, kikből sokáig ujjongozhatják magát a műkedvelő társaság, hogy hosszasan fenmaradhasson. Csak ne riaszszák el körükből az egyetértés angyalát, mely védje őket félreértésektől, s előttük ragyogtatván azon fenséges célt a jótékonyt, melyre egyesültek, emelje fölül mindeniket kicsinykedő nehezleteken. Ne vegye zokon egyik is a kisebb szerepet, az is — mintán nélküle a darabot előadni nem lehet — színtől babéros, mint a czimszer. Hagyják jól osztani a szerepeket, mert a sikerre nézve ez a fődolog. Mihályi Béla „Fenn az ernyő”-ben a nehéz Rejtei szerepet oly művészettel adta, hogy akár a nemzeti színházban is becsületet vallott volna. Ha van gyenge előadás, az a nem jó szereposztásból van. Ritka a többoldalu tehetség, ki többféle jellemű szerepben jeleskedjék. Hanem most ideje elválnunk ezuttal, de nem feledhetem el azt is, kitől az előadások sikere nagymértékben függ, Kovács Imrét a jó sugót, ki úgy sug, hogy a nézők abból semmit meg nem hallanak, ő leghosszabb szerepet visz és el nem fár. És nem szabad felednem azt is, hogy a tegnap darabot az alföldi szülőkörök részére adák, a nagy sárt tekintve, meglehetősen számú közönség előtt. Végül pedig kérem a t. műkedvelő társulatot, ne feledkezzen meg a kaszinói könyvtárról, mely akarván hozatni jó könyveket, szintén szülőkörök.

A már behamvazott farsangon m. Barcsai László született Bruckantál báróné sorsjártékkal egybekötött bált rendezett, s azt mint szintén a mult év folytán is, műtőre és sikerteljesen keresztül is vivén, honleányi nemes gondolata s annak megvalósítása által, köszönet érte, a kaszinó javára jelentékeny segítyt szerzett.

Magyar-Zsákok, febr. 23.

Minden, de főként pénzügyi tekintetben bűnt napokat élünk. A napokban a jelen évi adó egy negyedrészenek befizetése záloglást terhe alatt megrendeltetvén, magam is egy néhány köböl búzával megrakott szekert Segesvárra indítottam, hogy az eladott búza árából $\frac{1}{4}$ évi adó részletemet befizethessem; azonban szekerem az ut csinalatán rozszaga miatt kénytelen lett visszafordulni, üres szekérrel sem lehetett Segesvárra jutni. Elpróbáltam M.-Vásárhelyre küldeni szekeremet, erre felé is hasonló sorsra jutottam; most tehát községemben internálva várom az executiot, hogy vagy hat hétig míg az ut felszárul, tartsam azt étel- és itallal, és fizessem a patkópénzt; nemde boszantó körülmény? Volna mi-ből pénzt csináljak, de nincs módom pénzterő portékámat pénzre tetheti. Többversen panaszkodtam és kértem ez illetőt, méltóztatnék körutat tenni azon környék felé is, hol lakom, s személyesen meggyőződni a felől, hogy Udvarhelyszék partium nevezet alatt levő hét-faluj M.-Zsákok, Vécze, Sz.-Zsallás, Sz.-Demeter, Borsos, Csőb és Ráva, milyen szomorú helyzetben van az utak rozszaga miatt; bebizonnyítottam, hogy a közlekedési ut Sz.-Keresztúr, M.-Máshely és Köhalom közt, M.-Zsákokon, Véczen és Sz.-Demeteren keresztül a legrövidebb; felfedeztem, hogy ha mi a bűződi járásnak más hét községeit u. m. Kispatakot, Bőzdöt, B.-Ujfalut, a két Soly-most, Sz.-Erzsébetet és Hidegkútat, az ők határaikon keresztül vonulunk utnak jókárban való fenntartásában segítjük, méltányos lenne, hogy ők is minket a mi rozsz utaink járhatóvá tételében segítsenek; mindhiában, szerencsénél nem vala az illetőhez; folyamodtunk a t. tiszt-séghez, hogy legalább a bűződi utvonalon csinalásról mentseket fel annyival is inkább, mivel iskolaházakat építtünk s nem vagyunk képesek a bűződi utvonala is munkásokat és fuvarosokat rendelni; kérésünk nem teljesített, a helyett felmentették a mi saját utvonalaunk porondozásától, holott azt öömost teljesítjük vala.

Bizottmányi gyűléseink is vannak néha-néha, de legalább részéről a meghívó levelet vagy nem kapom, vagy ha kapom is, a bizottmány megtartása napja előtt alig 9 nappal, aztán ilyen rozsz uton hogy lehessen pontosan megjelenni a bizottmányban?

Január 30-án bizottmányi gyűléstünk volt; fel volt szólítva a bizottmány meghatározni azt, hogy egy független, minden mellék kereset nélküli 6 tagból álló család életfenntartására mekkora paraszt-gazdaság kívánthat. A bizottmány kimondott elvénél fogva a dolog érdemébe nem ereszkedve, a tiszt-ségre bízta az e tárgyi véleményadást annyival is inkább, mert tudva van az, hogy független gazdaság csak ott létezik, hol a birtokok tagosítva commassálva vannak, Udvarhelyszék-

ken pedig eféle birtok nincs; mellékereset nélküli gazdaság sincs, mert a legtöbb hold-bíró gazda is ép úgy rá van szorulva mezei gazdasága mellett más keresetforráshoz is nyulni, hogy élelmét megszerezhesse, s a roppant pótlékokkal megnevelt adóját kifizethesse, mint a kevés holddal bíró.

Sz.-Keresztúron január 30-án az ottani leánynevelde költségei fedezésére tánczestély volt rendezve, a vidéki nemesség s helybeli polgárság, az állomáson levő katonatisztekkel egyetemben szép számmal jelent meg, vígan telt el az egész éj, a kinek kedve volt tánczolni tetszése szerint, semminémű mostani divatozó táncz kirekesztve nem volt a táncz-sorozatból. A jövedelem gondolom, mert bizonyosan nem tudhatom, 100 o. é. frtot meghaladhatott; az előtt egy héttel ugyancsak Keresztúron volt zene, ének és szavallati koncert az alföldi szülőkörök hasznára, a mint hallom szép eredménnyel, körülbelül 200 ft haszonnal, sajnálom, hogy jelen nem lehettem, a meghívást későre kapván, Sz.-Udvarhelyen a szék fővárosában, hogy volt-e vagy sem jótékony célra valami mulatság? Nem tudom, Keresztúr fűszék mondhatni erején fölül kített magáért; éljenek a rendezők és résztvevők. Örömmel hallom azt is, hogy Sz.-Keresztúron kaszinót akarnak állítani, nő de már annak én is részvényese kívánok lenni, a sz.-udvarhelyi kaszinó úgy is czélt tévesztett akkor, a midőn a választmány magát törvényszékké átalakította.

K. Horváth János.

S.-Szt.-György, mart. 8.

Tisztelt szerkesztő ur! E lapok közelebbi (26-ik) száma egy cikket hoz R. L. barátom tollából, melyre szerkesztő ur szives engedelmével, pár kiigazító megjegyzést kell tennem.

Idézett cikkek tanodának közelebb lefolyt napieseményeiről szól bővebben, miközben, a jelenleg létező osztályok számát is felemlítvén három elemi osztályról emlékezik. Tudjuk, hogy iskolánk ügyei iránt nem csak a Rikán belül, hanem azon kívül is érdeklődéssel viseltetnek s éppen ezért azokra nézve, kik leg-fennebb hírlap vagy traditio útján tudnak rólu-kat valamit, szükségessé tartom e tévedés kiigazítását, nehogy azok, kiket ügyeink közelebből érdekelnek, aggodalomba essenek a fellett, hogy hát egyik elemi osztályunk hová lett! Adom tehát tudásra tudósító barátomnak, hogy itten ma is nem három, hanem négy elemi osztály van. Egyszer-smind figyelemzetem azon kíváncsúnkra is, hogy annak, a ki iskolánk ügyeihez nyúl a végre, hogy azt hírlap terére vigye, még csak tollbízát sem engedhetünk meg.

Megengedi továbbá tudósító nekem, ha azt találom mondani, hogy a közelebből itten alakult műkedvelő társulat viszonyait, különösen belviszonyait nem ismeri, vagy legalább nem jól ismeri. (E különben hibául nem rovan-dó, miután egy héten leg-fennebb egyszer fordulja meg magát körülünkben s akkor is sokkal fontosabb ügyek veszik igénybe figyelmét, mint e társulat belviszonyai.)

Ugyanis, ha jól ismerem e műkedv. társul. belviszonyait, nem állítanám e tekintetben főfő tényezőkkül a tanítókat. Inkább lekötnék min-keket tanítóit, sok irányu teendőink, mintsem e téren zászlóvivők s a nemzeti művelődés apostolai lehetnének. „Eg résztünkről, ha e tekintetben bokros elfoglaltságaink mellett, bár annyit tehetünk, a menyit a közügy ér-deke mindenkitől megkívánhat. A mit eddig tettünk, azt tettük azért, hogy némi lendítet adjunk ez által a műkedvelő társulat életé-nek; miután pedig az már meglehetősen megszilárdult s a dícsőség itt is, mint mindenütt hála Isten, keresett kezd lenni; s nekünk tanító-kul foglalkozásaink körében elég, még fel nem fedezett s meg nem talált babér van el-rejtvé: egy pár lépéssel hátrább vonulunk és igyekeznünk fogunk, hogy beavatkozzunk, se-gédkezésünk inkább csak szűnőidőkre sorí-tkozzék; mert nem szabad, hogy egy minket közelebből érdeklő cél hiányt és elmellőzést szenvedjen. E téren nyíló babérokra át kell engednünk azoknak, kik azt megérdemlik, V. Béla P. József és B. Domokos kereskedő urak-nak, kik, mint a műkedv. társaság alapító tag-jai nemcsak jelentékeny részt vettek, vesznek és óhajtnak venni a szervezésben, darabok előadásában, hanem az érintett s 350 (és né-hány) forintba került szép, csinos színpadot saját zsebtükből készséggel előlegezett pénz-en állították fel. A miért, tekintve a buzgó-ságot, megérdemelnék, hogy tudósító barátom „kalapot emeljen előttük”, ekkor aztán a kör-ülményekkel ismeretnek nem juttatná eszé-be, tudósításának kalap-emelést illető passusa a költő szavait: ego versiculos feci, tulit alter honores.

Sajnos azonban és korántsem dícsérendő a műkedv. társulat s főképp az építőt gaz-dák azon eléggé meg nem fontolt eljárása, hogy a mostani nyomasztó körülményekkel

számot nem vetve, ily pénztelen időszakban, midőn tudósító szerint „egy pár papucsért egy köböl, egy pár csizmáért két-három köböl szép tisztabuzát kell eladni”, oly költséges színpadot állítottak, melyet a t. közönség három-négyeszeri megjelenésével alig képes lefizetni s következőleg a főzél (a begyűlendő pénz töl-vő célra való fordítása) háttérbe szorul. Vaj-on nem helyesebb lett volna egy könnyűen felállítható s elbontható színpadoszkat koppan-tani össze erre a néhány előadásra, mint egy-collossalis épületet, melynek lebontása is majd annyiba kerülend, mint felállítása?.. Egészen máskint állana a dolog akkor, ha állandó mű-kedvelő-társulatot lehetne alakítani, mi azon-ban az itteni vál-ózó körülmények s egyéb vi-szonyok miatt véleményem szerint kivihetetlen. Vagy talán azon hiedelem bátorította az épít-tetőket, a kiadási költségek nem számításában, hogy tudósító értesülése szerint a városi elő-járóság a színpadot illendő árban majd átve-ndi? Az már egészen más! Ez felette óhaj-tandó lenne; én azonban a városi előjáróság-e valóban emberbaráti szándékáról még nem vagyok értesülve és éppen ezért ezen két kér-dést merem közzéírni: Vajon átvevendi-e? és átveheti-e? most, midőn meglehet sűrűsebb kiadások is igénybe vehetik pénzerejét! Bár venné át! Meglátjuk!

Egyik tanító.

Szécsény-Udvarhely, febr. 20.

Mult január hó utolsó felében érkezett vá-rosumk falai közé Hubai Gusztáv dráma- és népszínmű társulata, s azóta folytonos tetszés-és pártolásnak örvend el annyira, hogy a vá-rosház nagy termében, hol az előadások tar-tatnak, még újabb karzatokat is kellett rög-tönözni a közönség befogadhatására, a mi e pénztelen világban valójában feltűnő; de esze-gény székiy kis város lakói oly hévvel kar-olták fel a társaságot, hogy nem egyszer for-dult már elő azon eset, miszerint a terem szűk volta miatt a belépti jegyek további eladását is fel kellett függeszteni! Azonban meg kell azt is vallani, hogy e városban hasonló szin-társulat még eddig nem fordult meg; igaz-ugyan, hogy a drámákban nem titk meg a mértéket, de a népszínművekben bármely vi-déki város színpadán bátran felléphetnek. A férfiak közül a közönség kedvence Szabó Ödön, a nők közül Váradi-Kolonics Alfonza.

Eddigél a következők darabok adtak elő a társulat által: u. m. január 22-én A besze-terezel gróf, vagy Hunyadi László halála, 24-én A cigány, 26-án II. Lajos Frankhon zsarnoka, 28-án A jó barátok, 30-án IX. László, 31-én Két huszár és egy baka; feb-ruár 2-án II. Rákóczi Ferencz fogsága, 4-én A Tücsök, 5-én A csacska nők, 7-én Mátyás királyllyá választatik, 9-én A szegedi kupez, 11-én A nőtelen férj, 13-án Bánk bán, 14-én Nagyapó, 16-án Kártyavetőnő, 18-án A lon-doni aszslánok, 20-án A honfoglalók.

Február 15-én az ev. ref. főtanoda keblé-ből Szabóné és Bodroginé színtársulati asz-szonyoságok közreműködésével, néhány műked-velő által ugyan a városház nagytermében, felerészben az ev. reform. leánynevelde pénz-tára, felerészben pedig az ev. ref. főiskolában fenálló irodalmi egyet tökéje gyarapítására adatott: A csizmadia mint kísértet. Hallomás-sze int ezen előadásból az összes bevétel a 80 o. é. frtot fölül haladta, s mondják, hogy a színtársulat igazgatósága által ezen összeg-ből mégis csak 40 o. é. frt engedtetett át a két intézet pénztárának; de mi ezt nem bi-zejtük, nem pedig azért, mivel a színtársulat pártoltságában egy testület sem tűntette ki ma-gát inkább, mint a nevezett főiskolabeli ifju-ság: aztán szeretjük binni, hogy a színtársu-lat igazgatósága is bir annyi lovagiasággal, miszerint az ily szent célú előadás bevételé-ből az általa tett tisztalásznél költségen fölül többet elvenni hazafiatlanságnak és undok ka-pzsiságnak tartaná; azonban ha jó hiszemű fel-tevéstünk téves lenne, reméljük, hogy a ka-pzsiságból eltartott összeget a két intézet pénz-tára javára az igazgatóság nemcsak rögtön visszafizetendi, sőt menthetetlen hibája palás-tolhatása végett, különösen pedig, hogy azon pártolásért, melyben az itteni közönségtől ré-szesülni szerencsés volt, hála adóját némileg leróhassa, egy a szülőkörök magyarhoni test-véreink felsegélésére rendezendő előadások kívül, még a város kebelében levő székiy katolikus, és ev. reform. leány nevelde já-vára is egy-egy külön előadást rendezend!

Továbbá nem lesz érdektelen talán, habár későre is, de mégis e lap utján közhírre tenni, hogy városunk kebelében a közelebb-ről lefolyt farsangon csak is két nyilvános tánczvigalom tartott.

Az első tánczvigalmat ugyanis a helybeli kaszinó választmánya rendezte a kaszinói szülőkörök fedezetése végett január 23-án, melynek tiszta jövedelme 59 frt volt onstrák értékben; azonban a január 24-én tartott rendkívüli kaszinói nagy gyűlés ezen 59 frt-beli tisztajövedelmet is a magyarhoni szülők-

küdd testvéreink felsegélésére határozta kül-detni.

A második nyilvános tánczvigalmat február 6-án a székiy katolikus nőnevelde bizott-mánya rendezte a nevezett intézet javára. Ezen tánczvigalom tiszta jövedelme iránt ér-tésülni szerencsések lehetünk, 86 frt 99 kr volt onstr. értékben. És így kétszer tánczol-tunk a lefolyt farsangon; de mindenkor a kö-zző előmozdithatása végett?!

A helybeli rom. kath. főgymnasiumban a téli vizsgálatok főtisztelendő Balogh Elek igazgatói helyettes ur elnökelete alatt a mult január hó utolsó napjaiban zártkörben folytak le, s így azok eredményről tudósításunkat sem tehetjük meg; azonban a távol vidékben lakó érdekeltekért ide jegyezzük, hogy főtis-telendő doctor Czúriel Antal igazgató tanár leköszönésével, a gymnasium és tápintezet külön érdekeket nyertek, és pedig kegyel-mes püspök urunk kinevezése folytán a fő-gymnasium igazgatója lett az irodalmi téren is ismeretes derék csik-somlyói volt tanár főtisztelendő Nagy Imre ur; a tápinteztet pedig: főtisztelendő Balogh Elek ur, mindkettő oly egyéniség, kikben az illetők méltán megbiz-hatnak, és kikről bátran föltehetjük, hogy állomásaikon is köteleimnek a leghivebben és eredménydusabban törekednendek megfelel-ni A kolozsvári jogakadémiahoz jogtanárra ki-nevezett tekintetes Bors Lázár ur helyébe pedig rendes tanárnak: tekintetes Török Gyula gyulafejevári tanár ur rendeltetett ide.

Az ev. ref. főiskolában az első félévi vizs-gálatok január utolsó és február hó első na-pjaiban f. lytak le a megjelent szép számú hall-gatóság teljes meglegedésével a legnagyobb nyilvánossággal.

Végül ide jegyezem a gabonának piaci árát: a tiszta búza ugyanis kis vékaja 90—110 kr, elegybúza 50—60 kr, rozs 52—56 kr, árpa 40—48 kr, zab 48—50 kr, törökbuza 52—56 kr, paszuly 76—80 kr, borsó 76—80 kr o. é.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Helybeli cukrász Tauffer János azon követésre méltó nemes tette határozta ma-gát, hogy tekeaszaltal egyikének hétfőtől szombatig bejövendő jövedelmét az alföldi szülőkörök felsegélésére felajánlja; a bevétel egy öt tagból álló bizottmány kezeli. Ada-kozásokat — a meghatározott partie díjakon felül is — a bizottmány örömmel elfogad. Kö-szönet a derék honpolgárnak előre is a szü-lőkörök nevében; mi kedves kötelességünk-nek tartottuk erről a nagylelkű közönséget értesíteni.

Előkelő műkedvelőink első előadásából egész bevétel 819 frt 10 kr, költsék 267 frt 3 kr, maradt 552 frt 7 kr. Ez összegbe van foglalta, egy zártsekkért özv. gróf Haller Jánosnéól 100 frt o. é. báró Bornemisza Leopoldtól 10 frt egy felső páholyért, Ulrich-né 1 frt 50 kr egy zártsekkért, mely ismét eladatott, és még vagy ketten 50 krral adtak többet. Megemlítést és közméltánylást érdemel László József ur fáradozása a szerepek be-tanításánál, és Salamon népzene társulatának ingyen működése.

— Vasárnap, martius 13-án ment végbe Raucheitner Antal zongoraművészek hangversenye, fájdalom, alig néhány hallgató előtt. A műsorozat elég érdekes volt, s a hangversenyzőnek is benne volt pár meglehe-tős csinos szerzeménye. Tóthfalusi szépen éne-kelt. Mándoki Vörösmarty szép „Ilonáját” szavalta.

— Tegnap előtt volt az erdélyi orsz. tűz-és jégkármentő egyesület közgyűlése gr. Mikó ó exelja elnökelete alatt. A mikor is az igaz-gatói jelentés után az indítványozott alapsza-bályok lönek megvitatva. Ezzel kapcsolatosan indítványba hozott, hogy az eddigi egyes igazgatás helyett társas igazgatás állítassék, a mely rendszer megállításának most a sza-bályok alapításakor van ideje, s habár a mostani igazgató, ki e társulat megalapítója volt az intézet ügyét oly tisztán s lelkiismeretesen viszi, hogy korlátoló intézkedésre mi szükség sincs, de miután az alapszabályok emberi életen tuli időkre hozatnak, ily intéz-kedés szükségessé vált. — Nemi vita után határozottá vált, hogy a választmány ez ér-telemben tervet dolgoztasson s terjesztse a közgyűlés elé. — A pénztár vizsgáló bizott-mányi jelentése szintén felolvastatott, mely a számolatok tisztaságáról tesz tanúságot. A pénztári kimutatás az intézet folytonos elő-haladását igazolja. A gyűlés tárgyait tüze-tesebben közlendjük.

— Sz.-Udvarhelyről írják mártius 10-ről: Széplaki már néhai Petrichevich Horváth Dániel koporsóját na kísértük ki vá-rosumk falai közül. A megboldogult, kinek földi részei nemes F.-Fejérmegyében fekvő petki udvari kertjében helyeztetnek el, folyó hó 7-én délelőtti 9—10 óra között szenderült át a jobb életre életének 61-dik évében. Kopor-sóját bánatos szívű, sőt valójában mélyen

gyászoló özvegye, a köztisztviselői élet nagy-szalontai gróf Toldi Kata urasszonyon kívül rokonai, jóbarátai s ismerőseinek szép száma serege állta körül és kísérte a város végéig.

A politikai ügy, mint irodalmi téren anynyifelekeppen ismeretes Horváth Lázárnak édes testvére volt, úgy szintén cs. kir. alt. bornagy gróf Toldi-Horváth János unokai is.

Az 1848. évi pesti közös országgyűlésen Csik-Szereda mezővárosát képviselte, a honnan miniszteri kinevezés folytán mint nemzetőri őrnagy és udvarhelyszéki nemzetőrségi parancsnok jött vissza köztünkbe.

Minden „szép” nek s „jó”-nak általán véve kedvelője, pártolója s előmozdítója volt. Az 1851. évi esztendőn erről évenként az udvarhelyi rom. kath. főgymnasiunban legszorgalmasabban tanuló két szegény sorsú ifjúnak saját erszényéből még szép ösztöndíjakat is adott.

A Székely-Udvarhelyen felállított „székely katolikus növelde” évkönyvei is a dicsőült nevet meg fogják őrizni a feledékenység elől, s az utókor halás szívvé olvashatja majd azokat, hogy a nevezett intézet létesítéséhez néhai boldog emléktől Horváth Dániel is 200 osztrák forint járult.

K. Fehérvárról írják nekünk febr. 25. ről: K. F. városának az előhaladást mindig méltányló, köztételi elősegítő, áldozatkész közszéki tanácsa újból jelet ad a közügy iránti buzgó jellegének és bízóságnak, melynyire törekszik a belintézkedéseivel, hogy a város külszét is előmozdítani. Ma esti 7—8 óra között nekünk lakosoknak kedves meglepetésünkre 68 fotogennel szerelt lámpa fényvilága borította el egyszerű belvárosi utcáinkat. Alig múlt évtized alatt tehát porondozott és kövel vont székérutaink, kövezetünk, szép járdánk van, előbb repesen olajos, ma már fotogennel világított élvezhetünk; s mi, hogy utunknak szabatosak, a lámpák i'csztése helyesebb felosztása által tehetősebbé válván a vizitáció árja, most már elnyitunk még az is szolgát, hogy egy lámpa az eddigi háromnak világát nyújtja. E szerint a lámpa számra kevesebb, s éppen azért az eddiginél jutányosabb né is díszesebb világítást nyertünk.

A „Presse”-nek írják Krakóból márt. 7. ről: Tegnapelőtt délután az itteni két politikai lap „Chwila” és „Wieck” felelős szerkesztői, Masowski Xaver és Wasiliewski Bógdog, a rendőrségi hatóság elé idéztettek, s egy cs. kir. tiszt jelenlétében tudokra adott miszerint az ostromállapot tartalma alatt a fogadathat vett házkutatási s elfogatási esetekről, a lapokban közölt nem szabad. Továbbá, hogy minden okoskodás a császári orosz kormány rendelkezési felől a lapból kibagyandó; ezen kormány kibocsátványai minden critica és hozzátétel nélkül közzendők; végre, hogy a lengyel felkelés állapotáról csak annyi közlendő, a mi bizonyos és tényleges. Egyuttal értesült adatot, hogy ezen intéz az első és utolsó, az előadottak jegyzőkönyvbe foglaltattak, s a szerkesztők azt aláírták. — A Krakóban kiadott csekély számú tartózkodási jegyeket visszavették, úgy, hogy az itt lakó idegenek majdnem kivétel nélkül kénytelenítették a várost elhagyni. Ezen rendelkezés még azon gyermekekre is kiterjed, a kik itt magán nevelőintézetekben laknak, s még a felkelés előtt több évvel, iskolázás végett szüleitől ide küldettek.

Az „Emancipación” szerint a gácsországi ostromállapotra a lengyelek s más népeknek Garibaldi s pártjával való forradalmi tervezeti adtak okot. Bécsi lapok szerint Lembergben már több ezeren állítottak haditörvényesség elé. Austria pedig Olaszországot felől kemény haderővel biztosítja határait.

A bécsi magyar polytechnicusok által az inségek javára rendezett akadémia jövedelméből egyelőre 7000 forint küldetett át a magyar kir. helytartóságnak. Császár és császárné ő felsége páholyukért 400 forint, Karolina Augusta császárné ő felsége 150 ft, Albrecht főherceg ő felsége 100 ft, a kőburgi herceg 100 forintot küldött.

A drezdai újság hírdetési közt olvasható, hogy a Podhoczeczy Sándor — bizonyosan magyar — a drezdai „Hotel de Pologne” termében felolvasást fog tartani a magyar kultúzet történelméről.

A bécsi „Pol. Corr.” írja: Mint meg lehetőszen biztos hírről értesülünk, hogy a megyei bizottságok válaszfűsáinak kihirdetése Magyarországon legközelebb megtörténik, s hogy ehhez ismét oly kombinációkat fűznek, melyek az országgyűlés egybehívásával összekötésben vannak, magától értet.

A „G. Corr.”-nek Zágrábról folyó hó 3. dikáról írják, hogy Jakies nyomdájából a horvátországi magyar párttól nemzedőripiat jelent meg: „Politikai beszélgetések a zágrábi déli sétaterén” cím alatt. A párbeszédokban foglalt rópiat a horvát-magyar unio mellett kardoskodik.

E napokban — így beszéli a belga lap egyik párisi levelezője — a kis francia trónörökös atyjának kabinetjébe lépve, komoly

arczezal mondta, hogy „a schleswig holsteini kérdés napról napra bonyolultabb.” A császár kérdése, hogy honnan tudja ezt, s a herceg azt felelte, hogy az újságokból olvasta.

Egy miss Modeaman Georgine egy amerikai lap hasábjain következő felhívást közöl: „Amerika polgárai, közönyösek maradtok, ha egy polgártársó, szép, nevelt, fiatal, művésznő, egy szóval birja mindazon tulajdonságokat, melyekre a nők szüksége van, hogy a férfi megszeresse, ha ily nő kényserült a férfiakhoz folyamodni, hogy férjhez kapjon? Fel, fel, Amerika polgárai! Jelszavatok legyen: „Előre, házasság vagy halál!” Félénk szív még soha sem hódított meg nőt!

A félegyházi börtönből már második ízben megszökött K. Andás rabló m. hó 24. kén Kalocsa határában az alsó mégi puszán elfogatott, s a hatóságnak átadott. G. Márton rablógyilkos Szerb-Cseryán (Torontál m.) rögtönbírósi ítélet folytán m. hó 20. kán költő által kivégeztetett. — Multévi nov. 1. én G. Juliána erdésznek két rabló által meggyilkoltatott, s kirabolatott; a rablók, kiknek elfogatását már jelentettük, Új-Palánkán m. hó 20. kán rögtönbírósi ítélet folytán költő által kivégeztettek, bűntársaik pedig életfogytig tartó súlyos börtönrre ítéltettek.

Zenészek vagyonsága. Haydn, Beethoven, Mozart és Schubert hagyatékának hivatalos kimutatását több zeneköltő ama négy jeles férfiú életrajzához hajtván esatolni, ez iránt a bécsi országos törvényességhez folyamodtak. Mint az aktákból kilátszik, Haydn volt köztük a leggazdagabb, 100,000 frtot és sok értékes ékszert s holmit hagyva maga után. Beethoven hagyatéka 10,000 frt. s néhány arszelencze, gyémántos gyűrű és me'tti. Mozarté semmi, sőt kevesebb, a mennyiben adósságai fedezésére is kevés. Schuberté pedig 4 ing, 4 székendő, s egy ö'tő ruha, s zeneművek 10 frt értékig.

Voltáire hamvainak elskkasztása ügyében, s azon ismeret en helyre vonatkozólag hova 50 évvel ez előtt vitettek, részletesb fölviágosítást olvasunk az új év óta Párisban megjelenő „Intermediaire”-ben. (Oly lap, mely történelmi tények vizsgálatát tűzi feladatául.) Közlő egy által Jakob könyvedvöll: beszéli, hogy 1814-ben, egy májusi éjjelen Voltaire és Rousseau esonjtait kivették a koporsóból, zsákba töltötték, egy hat személyiől kísért bérkoszában kivittek a város sorompóján ki, s Be-reyvel szemközti, egy tág téren, hol szajnaparti rakbly volt alakítandó, kézen tartott, s oltalan mésszel töltött verembe temették a je-foltakról is közöl némi utmutatást. A pénzverde akkori igazgatója, Puymorin és fitestvére bizonyosan köztük volt; a többi szereplőt névszerint nem tudják, hihető azonban, hogy e halotti ítéletet a kormány tudtával, ha nem is meghagyásából hajtották végre.

Az Erdélybe jött m-orrszági szűkölködők számára a helybeli inségügyi fiok-bizottmányhoz befolyt adományok jegyzéke:

(Folytatása és vége.)

Külső monostor utcazi tizedből: Zeyk József tart egy háznépet. Mamita János ad 1 frtot o. é. Földesi István id. 2 frt. Móses János 10 krt. Csizinecki Mihály 1 frt. Valaki 10 krt. Somogyi János 20 krt. Sándor József 20 krt. Linder N. 10 krt. Mha Mihály 30 krt. Ince Bálint 40 krt. Losonezi János 1 frnt. Pusztás András 20 krt. Szabó N. 20 krt. Veress Ferencz 1 frt. János Gerő 1 frt. Budai Károly 2 frt N. N. 50 krt. Sohái Elek 20 krt. Kirmayer 20 krt. Krausz Mihály 12 krt. Egy valaki 10 krt. Forrai Ferecz 2 frt. Újfalvi Sándor 1 frtot. özv. Tamásiné 20 krt. Ladányi Sándor, mint kolozsvári polgár 12 véka elegyüzüt.

A fennirtakon kívül adtak a kolozsvári mészárosok 35 véka gabort, mely is a legelső adomány volt Kolozsvár városából.

E szerint gyűlt be kolozsváriaktól gabona és más nemű termény 332 $\frac{1}{6}$ kis kővényi és 6 korszor hagyma. Kész pénz, részint megajánlott részt már b é is fizetett 865 frt 62 kr. oszt. ért.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, mart. 8. A „Morn. Post” egy újabb harezias cikket közöl a német-dán ügyben. A nevezett lap, a mint tudva van, Palmerston lord közlönye; ez uttal azonban, a mint sokan gyanítják, alkalmasint III. Napoleon császár érzelmeit tolmácsolja. Az említett cikkből kiemeljük a következőket: „Most azt mondják nekünk, hogy a német hatalmak nemcsak készek, egy a dán ügyben tartandó értekezleten képviseltetni magukat, hanem még fegyverszünetet is kívánnak, oly feltétel alatt, hogy a németek Jüttlandot, a dánok pedig Alsens kiüritsék, e mellett minden elvett hajót visszaadjanak, többet ne fogjanak el. Az a kérdés már, felhívjuk-e szemeinket s egész türelemmel enged-

jük, hogy egy még nagyobb adag port hintsenek belé? Poroszország, Austria és Oroszország rendre üzik jártékunkat velünk, mialatt folyvást ugyanazon czélra törekednek. Fel lehet-e tenni, hogy Austria, háta megett Olaszországgal, mostani politikáját kövesse, ha nem kapott volna gazdag segélyigereket? Miképen segítette a berlini kabinet Oroszországot lengyel politikájában, azt mindnyájan tudjuk, s hogy minő segélyt ígértek neki az osztrák államférfiak, eléggé tanúsítja a galicziai ostromállapot. Ennélfogva mi bebizonyított dolognak látjuk, hogy a három hatalom között szerződésileg, de bizonyosan, tetteleg létrejött szövetség létez az ellen, a mit ők forradalomnak, mi pedig az alkotmányos szabadság ügyének nevezünk... Minden bizonynyal háborúnak sietünk elébe, mert az angol nép minden bizonynyal fel fog ébredni s oly ügy mellett, a mely az ő valódi érdekeit képezi, kardot ránt. Mi nem maradhatunk tétlen nézői annak, a mi kevés hét alatt be fog következni, hogy miként rendíti meg a kényáram elleni háboru egész Európát. Olcsóbbá került volna, a lengyeleket előbb felbátorítani; gazdaságosabb lett volna, merészen és határozottan Dánia partjára állani; s mind a két esetben elejét vevendűnk a mostani bonyodal-maknak. Amde jönni fog, a mi tíz év előtt történt. A dánok jobban teszik, hogy drága véreket ontják s a csatáretlen halnak meg, mintsem jogaikat egy diplomata-értekezlet által engedjék elkaparítani. Bizonyosak lehetnek benne, hogy bátor küzdésük által legjobb érzelmeinket s nem sokára legjobb gyá-moltságunkat fogják megnyerni. Mi nem engedhetjük, hogy Anglia a békepárt piszkos redőli alá rejtőzzék, s hagyja, hogy „Dániát a béja elvigye.” Más anyagból vagyunk mi gyurma... Gyorsan közel az óra, a midőn Anglia közvéleménye hangosan fogja magát hallatni, s Parlament és ministerium elébe tüzendő az utat, a melyen haladniuk kell.

Franciaország. Páris, mart. 8. A francia felhivatalos lapok úgy szólnak, mintha az angol sajtó harezias hangja nem volna egyőkre, vagy legalább nem találnák azt eléggé indokolva Persze, az egész világ tudja, hogy mindez csak komédia; olyanforma vitaközlési taktika, mint mikor olyan tárgyat, a melyet magunk áttalunk szőnyegre hozni, felbolygattatunk mással, hogy aztán polemiát kezdve felelt, annál jobban kiszellőztessük minden redőskéit. A „Constit.” így ír:

„A távirta kivonatokat hoz nekünk a „Times” és „Morn. Post” cikkeiből, a melyek épp oly tulottatnak látszanak, mint az előbbiek. Valóban ez a két lap úgy mutatja fel a szent szövetség feltámadását, mintt lett dolog. Nekünk lehetetlen a dolgot hasonló szempontból fogni fel, s 1864-ben egy oly politika új életre jövetelét hinni, a melynek igaz, hogy akkor, a midőn nekünk küzdenünk kellett ellene, s a midőn az óriási harezokat idézett elé, meg volt a maga alapja; de a mely ma a legképtelenebb anachronismus volna. Micsoda elven alapult a szent szövetség és mi volt a célja? Elve az absolutismus, célja a francia forradalom és következményeinek elfojtása. Szóval: az ő társadalomnak az új ellen, a feudális Európának a modern Franciaország, az absolutismusnak 1789 ellen folytatott harca volt az. Az első császárság, a mely a rendd vált forradalom volt, az épp akkor bevégzett politikai és társadalmi átalakulás javalmaival, annak veszélyeit átvetve, s az ellene felkeltő ő világ utolsó erő-feszítését kísérlette meg.

Ez óriás küzdelem óta az idő megtette a magát, az 1789-i eszmék meghódították Európát. Oroszország felszabadítja jogbágyait, Ausztriában, e birodalomnak az új idő szellemét leghosszasabban elzárkózott kormánya szabadelvű reformokot hoz be, s a mi Poroszországot illeti, ez, a törvényhozó és végrehajtó hatalma közt fenálló komoly szakadás daczára, alkotmányos monarchia.

Az a szövetség tehát, a mely a történelemben szent mellék nevet visel, nem támadhat fel újra, és így a brit lapok teljes erejűkből egy agyrem ellen harcolnak. A három hatalomnak egymáshoz közeledése, ha csakugyan megtörtént, a mit mi épp oly kevésbé tudunk, mint az angol lapok, semmi esetre sem bírhat a szent szövetség jellemével. Még azt is nehezen hihetjük el, hogy az a közleledés, a mely felett oly nagy lármát ütnek, annyira komoly és benső volna, a mint mondani szeretik. Mert nem lehet közös kötelezett-ségeket vállalni, ha az érdekek különbözök. Már pedig nem mutattuk-e meg közlebedől eléggé, hogy habár e pillanatban Poroszország és Austria közös cselekvési téren vannak, mindamellett kettejük közt ellenkező törekvések, s ha mélyebben nézünk a dologba, ki-kerülhetlen érdekösszeittközés létez? Épp oly könnyű megmutatni, hogy Oroszország érdekei a dán kérdésben tökéletesen ellenkeznek Németország érdekeivel.

Elsőben, mert Oroszország mindig a Got-torpi fiatalabb ág örökösödési jogát védte a

hercegségek bizonyos részeihez, név szerint Kielhez.

Másodszor: Németország mostani tengeri igényei ellenkeznek Oroszország érdekeivel, a mely nem nézhetné nyugtalanság és gyanakodás nélkül a német hadi tengerészet fejlődését a keleti tengeren.

Ezek az okok, a melyek bennünket tartózkodásra határoznak a hármas szövetségről keringő hírek ellenében. Mi nem mondjuk, hogy ez a szövetség áll vagy nem áll; mi csak azt nem hihetjük, hogy az angol sajtó által felmutatott alakban vagy feltételek mellett állana.

A szent szövetség abban az alakjában, a mint ellene a „Times” és „M. Post” harezolnak, ismételtjük, valóban csak agyrem. A mi pedig a Poroszország, Austria és Oroszország közötti hármas szövetséget illeti, mielőtt ítélnék felette, tudni akarjuk, vajlon létez-e valóban s ha igen, minő feltételek alatt.

E hó 8-án az ausztrai követségénél nagy lakoma volt Ferdinand Miksa főherceg s neje tiszteltetére. Ő kir. fenségeiken s a kíséretük-höz tartozó tisztelen s hölgyeken kívül még jelen voltak: Metternich herceg, Dronyn de Lhuys, Beyens báró belga követ, Walewski gróf nejekkel, Bourqueney gróf stb. Ő cs. k. fenségeik bízottleg csütörtökön fognak Londonba utazni; azonban e tárgyban még semmi sinés végleg elhatározva. F. hó 7-én a főherceg váratlanul a rokkantak palotájában jelent meg, s különösen hosszas látogatást tett I. Napoleon sírjánál.

A „Moniteur” jelenti, hogy Rómában a viszályokokok semmi nyomattal sem bírnak. Montebello tábornok s Mero de közösen oly intézkedéseket tettek, a melyek folytán remélhető, hogy a viszályok nem fognak ismétlődni.

Olaszország. Turin, martius 6. A „Botsch.”-nek írják: Tegnapi ministertanács volt, a melyben a pápa bekövetkező halála esetére szükséges teendők felett tanácskoztak. A ministerek abban állapodtak meg, hogy a tuileriai kabinetjéhez javaslatot intézzenek az iránt, hogy a szent atya halála esetében a conclave összehívása s az új választás előtt, adjanak alkalmat a római népnek, hogy a szent szék jövedelmét viszonyait tárgyzó kívánatait fejezhesse ki.

Rómából f. hó 5. ről kelt levelek szerint Montebello tábornok mult szerdén egy napiparancsot adott ki, a melyben szigoruan karhóztatja a viszálykodásokat; főlemítvén a két sereg előtt, hogy ugyanazon ügyet kell védniük, s reményét fejezvé ki, hogy e figyelmeztetés elég leend a rendtelenség megszüntetésére. Mindemellett is legközelebb újabb összehittközések történtek a Barberini s Treviterekben, s mindkét részről többen megsebesültek. Azt állítják, hogy Mero de a pápai draganyosokat s vadászokat elküldendi Rómából. A pápa legközelebb fekvő beteg volt; azonban gyöngékedése éppen nem komoly.

Németország. München, mart. 10. A „W. L.” következő tartalmú táviratot közöl: Azt a Bajor, valamint az összes Németországot mélyen megsomorító tudósítást küzlöhetem önnel, hogy ő felsége II. Miksa király ma 11 óra 45 perczkor délelőtt kimult.

Az új király II. Lajos, miután trónra léptét az országos hírnök még az nap a nyilvános utcákon kikiáltotta, 11-kén délután az egybegyűlt államtanácsban az alkotmány szerinti esküt tette. Beszédében arról biztosította alattvalóit, hogy az alkotmányt minden megtartja, s uralkodását az ország jóllétére fogja irányozni.

A német-dáncosattaterről. Gablentz altábornagy hivatalos tudósítása mart. 9. ről: A hadtest ma Veilében s körül van összpontosulva. A Dormus dandár, a porosz lovadandárral együtt, Horsens felé Hedenstedtig mozdult előre. Az ellenség Horsensben áll; a lovasság főleg éjszak-nyugat felé. Rathlew Hugó főhadnagy a belga király-gyalog-ezredből, sebében meghalt. Könnyű sebet kaptak még a 18-dik vadász-zászlóaljából: Prusky Ferdinand főhadnagy, s Mayer Antal hadnagy.

A „Staatsanz” írja mart. 10. ről: Gravensteinből kelt tudósítások szerint, tegnapi Dülpelelőtt a Greben-dandárból 3 század kémszemlélt eszközölt, a mely rövid, de élénk ltközetre vezetett. Résztükről 3 katonát suroltak a lövések; azonban nem viték őket kórházba. Az ellenségnek több holtjai és sebesültséje voltak. Hírszerint Alsensben 28—31 zászlóalj gyalogság van; mindegyik század 50 főnyi erősítést nyert.

Kopenhágából mart. 8. hivatalosan jelentik: Előőrseinket Kogbilit és Harreballegaardnál az ellenség ma reggel megtámadta és visszanyomta. Az ellenség most Erdisee s Stransturpnál áll Fridericia előtt. Wilsér tábornok s négy más tiszt megsebesült. A tüzelés megszűnt.

Egy veilei mart. 10. ről kelt távirat szerint a dánok odahagyták Horsens-t. A Dormus-dandár eleje a nevezett helyet meg is szállotta.

Svédország. Stokholmban f. hó 6. dikán

tartott népgyűlés alatt több ezer személy volt az utcán, mivel a terem igen kicsiny volt. A gyűlés üszhangulag a legélénkebb rokon-szeretettel fejezte ki Dánia „jogos harcát” iránt, s kijelenté, hogy a háborút az egész éjszaka ünnéllássa, s szabad kifejeződésért folyó harc-nak tekintti. Svédország becsülete s valódi haszna erőlyes föllépést kíván. A svéd nép ily föllépés esetében áldozatkészséget tanusítand. Később a dán követ házánál Dániára eljének mondtak.

Oláh-Moldvafejedelemség. Bukarest, mart. 10. A lemergi főfőrtvénszék, vizsgálati fogházából elszökött Sapieha herceg Bukarestbe megérkezett s Kaza fejedelemeinek bemutatta magát.

Ujabbak. Veile, mart. 11. Az austria katonaság ellen ismételve intézett megtámadások következtében Gablenz altábornagy megparancsolta Veile lakosságának, hogy fegyve-

reiket és löszereiket 24 óra alatt személyesen adják be.

— Páris, mart. 12. Ferdinánd Miksa főherceg ma este utazik el innen Londonba és szerdán jó útszóra. Hírlik, hogy Dánia elfogadja az értekezletet.

— London, mart. 11. Az alsó-ház ülésében Palmerston lord, Fitzgerald interpellációjára, ismételte korábbi nyilatkozatait az értekezletre vonatkozólag. Dánia felelete még hiányzik; Orosz-, Francia- és Svédország azután fognának meghívni, ha Dánia csatlakozását nyilvánítja, s alkalmassint küldenek az értekezletre. Az értekezlet tagjai legelőbb is a tárgyalás alapját fognák megállítani. Palmerston beszéde végén biztosítja a házat, hogy ő tökéletesen egyetért Russel lorddal, s eddigelő tett nyilatkozataik közt semmi ellentmondás nem létezik.

— Málta, mart. 10. Négy osztrák fregát dán hajók után kímélődve, nyugati irányban Messina mellett vitorlázott el.

Erdélyi

piaczi árak:

Abrudbánya	febr. 15.	440-400	—	—	180-170	320-300	10
Beszterce	márt. 8.	320	—	—	130	200-200	12
Brassó	" 4.	296	160-152	152-134	106 102	160	12
Dézs	" 8.	340-330	220-210	—	120-110	200-200	11
K. Fehérvár	" 5.	400	256	—	190	240	14
Kolozsvár	" 10.	350	238	160	144	226	14
M.-Vásárhely	" 10.	346-310	236-210	—	140	188	12
N.-Enyed	" 10.	336-310	288-150	—	168-120	224-224	12
Szamosujvár	" 7.	320-300	220-210	—	130-120	220-210	12
Szászváros	febr. 27.	390-390	290-290	—	196	195-295	13
Sz.-Régen	mart. 3.	336-300	210-200	180 160	124-120	208-200	12
N.-Szeben	" 11.	360-307	213-200	—	167-153	213 200	14
Sz.-Udvarhely	" 1.	320-310	260-152	—	106 106	100	10
Torda	" 5.	320-366	214-210	160-150	146-140	214-220	11

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

Nyilttér.

A „Kolozsvári Közlöny” idej mártius 5-iki 28 dik számának „Nyilttér” rovatának, helységünkben rég időtől fogva közbeesülésben lakó öreg izraelita t. Jakobi Ancsel és fia Dávid urak ellen rablási merénylettel vádoló iratot olvastam Rosmán Jánkel aláírása alatt, mely rablás éppen az irón követte. tett volna el, a fenirt becsületben és közszeregetben élő család által.

En felhiva érzem magamat annyival is inkább fellépni, hogy Rosmán Jánkel rám mint tanura hivatkozik, és ennél fogva az egész eset leírom és mint lelkes papi becsületemet köthöm hozzá. Múlt hó 26-án reggel a pánczélesei utcán engem utólér egy 2 lovas szerkeren hegykén félrevágott kalappal töl ifju,

nem köszönve elhalad nagy büszkén, én folytattam utamat t. Jakobi Ancsel urhoz, járatos levén hozzá, mint jó értelmű és jó jellemű családhoz, szinte már a kapujába levén, azon ifjat láttam visszatérve jönni és kérdé tőlem, hol akik Zelig? én mutattam és a val beme-gyek és elbeszéltem, hogy milyen eszélős, széles ifjat láték; lovait leírva, Jakobi Ancsel ur és családja azonnal ráismertek és a val lépett is be az ifju, azután keveset beszéltek zsidó nyelven és láttam az ifjat az asztalra bankjegyeket számítani, ismét keveset beszéltek zsidóul, papirt és írószközt tesznek elé és akkor nekem is magyarázzák, hogy az ifju anyjának köleszőzött Jakobi Dávid pénzt és cumpatust tartanak, és az ifju anyját Rosmán Máriát nyugtatványozni kívánják a ho-

zott összegről, erre az ifju kéri Dávid urat, engedné meg, hogy azon nyugtát ő dictálja, mit is csakugyan az ifju maga dictálta is, és Jakobi Dávid által aláírva az ifju tárcájába tette, ezután még ebédre marasztották, de a roz ut és dolgaival mentette magát és mindnyájunktól kézaddással bocsut véve elment; mindezek szóról, szóra így történtek és mind végig előttem, nem pedig mint Rosmán Jánkel írja, hogy lármára mentem volna és előttem Jakobi Ancsel ur csak tréfára akarta volna venni a dolgot, e szerint én azon egész iratot egy roz szándékból keletkezett hamis rágalomnak és egy közszeregetben élő család becsületét letiporni törekvő aljas eljárásának nyitvánim, mert hol van itt a rablás? hogy ha a wechelt visszatartoztatta Jakobi Dávid,

bizonyosan oka volt rá, mi vagy megállható ok vagy nem, de mindenesetre van törvényes ut annak kiadatása iránt, és ha oknélkül tartoztatta benn, ennek is megvan a következménye, hogy pedig t. Jakobi Ancsel ur vagy fia Dávid ur Rosmán Jánkel kezéből kiragadták volna a pénz, merő rágalom; én tehát mint felhivott tanu teszem ezen nyilatkozatomat és bizonyításomat az olvasó világ elé, nem türtelvén, hogy bár kinek becsülete aljas rágalom által csorbítottassék. Mint tudom, a becsületében megsértett érdemes család törvényes uton kíván magának elégtételt eszközölni.

Kelt Pánczélesehen mártius 12. 1864.

Zdroha Demeter,
pánczélesei g. cath. lelkész.

(2 2)

A T. SZÜLŐKNEK!

Ez alábbi levetet szülőknek vétem nyilvánosságra e' becsátani, mert a többi között fenyves bizonyoságot tésezen arról, hogy az általam felalált „Gilisztá Csokoládé” a maga nemében csak egyedül áll a gyógyszerzatban, mert beadván ezt, ha csak van gilisztá? eltakarodik bizonyosan, holott a többi szerek és készítmények beadása után igen számos esetekben működött az én fenebb említett csokoládém valódi sikerrel.

Könyvcsalon szeptember 20-án 1863. Tekintetes ur! A múlt héten 11 hónapos gyermekem igen rosszul volt, egész nap nyughatatlankodott, bágyadtan hajtá le fejét; álmából felrettent, lázas állapotban keservesen sirt, másnap reggel beadtam neki 1/4 rész ön által feltalált és készített „Gilisztá Csokoládé” és ugyan azon nap este 2 darab, legalább 11 helyelyk hosszúságú gilisztá ment el tőle, másnap erre ismét 2 gilisztá, mire a kisdéd ismét vidámabb lett, azonban hasa még mindig piűfűt, mi a giliszták jele. Ére mutat, azért bátorodom t. uraságodat ismét 4 darab „Gilisztá Csokoládéért” felkérni; mert meg vagyok gyógyszerző, hogy az a leghatalmasabb anthelminticum (gilisztá elenes szer) és elbujhat előle az u. n. Tabetes Sarcotines, a Sem Cyna, Tanacetum, Braxeya Anthelmintica Geoffrae, Koussou, Oleum Chaberti, Sulfas ferri, Dolichot priuriens, (sen Stirolobium) Valeriana stb, mindannyi költségös mixturák, melyek inkább experimentationalis kedvtőlést, mint biztos sikert hoznak létre.

Az az ember, a ki gyermekeinket leggyakoribb és leggyőtrőbb betegségeiktől fáradozásai fityltn és évenként átt kutatásai nyomán felfedezett biztos gyógyszerrel megmenteni és megóvni akará, a mint számtalan esetekben meg is óvta, érdemes, hogy a mindenható soká és boldogságban éltesse, mit is tiszta szívből kívánva teljes tisztelettel maradtam

alázatos szolgálja,
LÁNER LAJOS s. k.
Bodrogközi Tiszaszabályozó: fő mérnök.

A maga eredetibe csak is egyedül Kolozsvárott Schütz Károly urnál kapható, meg a többször e lapban már említett t. Bizományosainnál.

KRÖCZER ÁGOSTON, s. k. gyógyszerész Tokajban.

Hirdetés.

(1-2)

Alólirt jelenlenti a t. cz. gazda közönségnek, hogy mindenféle eszközök, a mi csak a gazdaszatnak kell, készült, Viidats-féle eke 4 féle, váltó-ekek, boronák, törökbuza sorvetők; csinálók Hornsby- vagy Garetféle sorvető gépet is, van olyan kis vetőgép is, a mit egy ember nyakába akaszthat Kalon féle. Kapáló, töltőgép, extirbatorokat, szec-kavágókat különféleket, cséplőgépeket, fa göpellel egy vagy két lóerőre; szóró-rosta, a mely mindjárt szór, tisztít és választ is, naponta 400 500vékát szór mindenféle gabonát, a repcére igen jó és szapora. Válolok mindenféle javításokat és pontos időre mindent elkészíteni. Van törökbuza fejítő is.

Kérem a t. cz. gazdaközönséget, rendeléseit és javításait mentől előbb beküldeni, hogy pontosan felelhessek. Lakásom Kolozsvátt, az ágyu-telep vagyis a nagykaszármával átellenben tordai-út 398 sz. alatt.

BARIS JÓZSEF
gépész.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárrt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelytt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban

k a p h a t ó:

Kivonat Dunanan operettebül zongorára	1 frt.
Dunanan négyes	— „ 60 kr.
Dunanan polka	— „ 40 „
Ördög pilulái négyes	— „ 60 „
Orpheus négyes	— „ 60 „
Tiz leány egy férj sem négyes	— „ 60 „

Kisérlet

a rendezési kérdések részletezett megoldására

irta Kovács Lajos. Ára 1 frt.

(Egész tiszta jövedelme az inségi alapé.)

Népszerű A B C és Elemi olvasókönyv fiu és leány gyermekek számára.	Vadrozásák, Székely Népköltési Gyűjtemény. Szerkeszti Kríza János.
Irtá Tóth Tamás kolozsvári év. ref. tanító. Ára 16 kr.	I-ső kötet 2 frt 50 kr.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Melléklet: Megrendelési ív a Történelmi Gyöngyök-re.